

Voortoets

Ontwikkelingen SkipsMaritiem

projectnummer 0408035
definitief revisie 02
10 november 2017

Voortoets

Ontwikkelingen SkipsMaritiem

projectnummer 0408035
definitief revisie 02
10 november 2017

Auteurs

P.G. Vos

Opdrachtgever

SkipsMaritiem
Postbus 10
8715 ZH Stavoren

Colofon

Projectgroep bestaande uit

P.G. Vos
H.M.C. Verhagen

Tekstbijdragen

P.G. Vos

Fotografie

P.G. Vos

datum vrijgave	beschrijving revisie 02	goedkeuring	vrijgave
10-11-2017	definitief	P.G.Vos	H.M.C. Verhagen

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Natura 2000	3
3	Plangebied en projectvoornemen	5
3.1	Plangebied	5
3.2	Projectvoornemen	6
4	Methodiek	7
4.1	Algemeen	7
4.2	Bureauonderzoek	7
4.3	Terreinbezoek	7
5	Gebiedsbeschrijving	8
5.1	IJsselmeer	8
5.1.1	Begrenzing	8
5.1.2	Gebiedsbeschrijving	8
5.1.3	Natuurwaarden	9
5.1.4	Instandhoudingsdoelen en kernopgaven	9
5.2	Verdeling in ruimte en tijd kwalificerende habitattypen en soorten	13
5.3	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	17
5.3.1	Begrenzing	17
5.3.2	Gebiedsbeschrijving	17
5.3.3	Natuurwaarden	18
5.3.4	Verdeling in ruimte en tijd kwalificerende habitattypen en soorten	20
5.4	Nader onderzoek meervleermuis	20
6	Toetsing	23
6.1	Gevolgen van de ingrepen	23
6.2	Ontwikkelingen binnendijkse deelgebieden 1 en 3	23
6.2.1	Verstoring tijdens de aanlegfase	23
6.2.2	Verstoring tijdens de gebruiksfase	24
6.3	Ontwikkelingen buitendijkse deelgebieden 5 en 6	24
6.3.1	Verstoring tijdens de aanlegfase	24
6.3.2	Verstoring in de gebruiksfase	26

7	Conclusie/vervolg	32
7.1	Aandachtspunten Natura 2000	32
7.1.1	Overzicht aandachtspunten	32
8	Bronnen	34

Bijlage I Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

SkipsMaritiem is voornemens om de verblijfsmogelijkheden op haar terrein uit te breiden en daarmee samenhangend het terrein opnieuw in te richten. Er komen meer plekken voor tenten, stacaravans en chalets, campers en appartementen. Voor zes deelgebieden is een bestemmingsplanwijziging nodig.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. In de voorliggende voortoets wordt er getoetst aan de Wet natuurbescherming. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden. In dit kader is inzicht gewenst in de effecten op de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de Wet natuurbescherming. Dit wordt gedaan op basis van een voortoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de voortoets beschreven. In Figuur 1.1 is de globale ligging van de plangebieden weergegeven.

Figuur 1.1: Ligging van de plangebied ten zuiden van Stavoren (rood omlijnd) Bron: Globespotter.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende voortoets is het opsporen van

strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Wet natuurbescherming en het bepalen of de aanvraag van een vergunning noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

De natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de natuurtoets;
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Wet natuurbescherming;
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In de voorliggende Natuurtoets wordt niet ingegaan op de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar Bijlage 1.

In de voorliggende voortoets vindt toetsing plaats aan de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming). De toetsing aan de Wet natuurbescherming (soortbescherming en NNN) en weidevogelgebieden is separaat in een natuurtoets uitgevoerd.

2.2 Natura 2000

Om de natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000: een netwerk van Europese natuurgebieden. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Nederland kent een internationale verantwoordelijkheid voor de Nederlandse natuurgebieden.

Het beschermingskader voor de Natura 2000-gebieden is vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Dit beschermingskader is gebiedsspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dit wil zeggen dat ook nieuwe handelingen of activiteiten buiten het gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied. Vanuit dit kader is het dan ook noodzakelijk om te toetsen of voorgenomen ontwikkelingen een negatief effect hebben op de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Hierbij geldt dat specifiek de mogelijke gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen zoals geformuleerd in de aanwijzingsbesluiten van beide Natura 2000-gebieden in beeld moeten worden gebracht.

Met behulp van een zogenaamde habitattoets kan worden vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een menselijke activiteit in en rondom een Natura 2000-gebied kan worden toegelaten. Meer concreet heeft de habitattoets de volgende twee doelen:

1. Zekerheid bieden dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast;
2. Zekerheid bieden dat een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, dan wel verstoring van soorten niet optreedt.

De habitattoets is vastgelegd in de Wet natuurbescherming. De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten worden getoetst op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

1. Voortoets (oriëntatiefase);
2. Verstorings- en verslechteringstoets;
3. Passende beoordeling.

De voorliggende toetsing wordt uitgevoerd in het kader van de oriëntatiefase (voortoets). In deze fase wordt op basis van een kwalitatieve analyse beoordeeld of met zekerheid is uit te sluiten dat significant negatieve effecten op Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen zullen optreden. Indien dit niet met zekerheid is uit te sluiten, zal een nadere kwantitatieve analyse moeten volgen om de exacte omvang van de negatieve effecten in beeld te brengen in de vorm van een verslechteringstoets of passende beoordeling.

3 Plangebied en projectvoornemen

3.1 Plangebied

Het plangebied ligt ten zuiden van Stavoren, aan het IJsselmeer en het Johan Frisokanaal. Het bestaat uit een binnen- en buitenhaven, een camping, een camperterrein, een paviljoen en bijbehorende gebouwen en opslagterreinen. De eigenaar is SkipsMaritiem. Het eigenlijke plangebied waar planologische aanpassingen plaatsvinden bestaat uit 6 deelgebieden (afbeelding 3.1):

1. Stacaravanterrein: uitbreiding van het aantal stacaravans en/of chalets.
2. Opslag groenmateriaal. Hier vinden geen ontwikkelingen plaats en daarom wordt dit deelgebied in de voortoets buiten beschouwing gelaten
3. Camping langs de Zuiderweg. Uitbreiding kampeerplekken.
4. Bouwvlak buitenhaven. Hier vinden geen ontwikkelingen plaats en daarom wordt dit deelgebied in de voortoets buiten beschouwing gelaten.
5. De Potvis. Dit paviljoen wordt uitgebreid met een aantal appartementen.
6. Recreatieterrein/Camperterrein/kampeerplekken. Uitbreiding camper- en kampeerplekken.

Figuur 3.1. Ligging van het plangebied (rood omkaderd). 1 en 3 uitbreiding camping; 2 opslag; 4 bouwvlak buitenhaven; 5 Potvis en 6 camperterrein. Bron: Globespotter.

3.2 Projectvoornemen

SkipsMaritiem is voornemens om de verblijfsmogelijkheden op haar terrein uit te breiden en daarmee samenhangend het terrein opnieuw in te richten. Er komen meer plekken voor tenten, stacaravans en chalets, campers en appartementen. Voor zes deelgebieden is een bestemmingsplanwijziging nodig die in tabel 3.1 worden toegelicht. De deelgebieden 2 en 4 worden in deze voortoets niet getoetst, omdat er geen concrete ontwikkelingen plaatsvinden.

Tabel 3.1: Activiteiten per deelgebied

Deelgebied	Huidige situatie	Toekomstige situatie
1. Stacaravanterrein	17 stacaravans	max 35 stacaravans/chalets
2. Opslag	Opslag materiaal en groenafval Overkapping	Ongewijzigd
3. Camping	Weiland	Kampeerterrein voor 60 kampeerplekken Ontsluiting via bestaande dam en via nieuwe brug over Dijkvaart 12 aparte units voor toiletten en sanitair
4. Bouwvlak buitenhaven	Huidige bebouwing ca 630 m ² Toegestaan 4000 m ²	Toegestane bebouwing verminderen met uitbreiding oppervlakte Potvis
5. De Potvis	Paviljoen	Paviljoen en appartementen (aantal appartementen onbekend)
6. Camperterrein	Alleen dagrecreatie, geen overnachtingen	Max 30 camperplekken, max 60 kampeerplekken

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Om de effecten te kunnen analyseren en eventuele alternatieven aan te dragen, worden de volgende werkstappen doorlopen.

1. Gegevensanalyse: aan de hand van de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en beschikbare verspreidingsgegevens wordt onderzocht welke soorten en habitattypen in of nabij de planlocaties voorkomen;
2. Analyse van de soortspecifieke gevoeligheid van de aanwezige soorten en habitattypen aan de hand van de effectenindicator van Alterra en literatuurstudie;
3. Effectbepaling per soortgroep;
4. Mitigerende maatregelen om versturende effecten te minimaliseren.

4.2 Bureauonderzoek

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van aangewezen soorten en habitats in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl en www.Naturalis.nl\EIS) is nagegaan of in het verleden aangewezen soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast zijn landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2009 - 2014. [Telmee.nl](http://telmee.nl) is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in de omgeving van het plangebied voor zouden kunnen komen.

Veel informatie over het IJsselmeergebied is gebundeld op de website <http://www.rwsnatura2000.nl/Gebieden/IJsselmeergebied>. De gegevens van watervogels zijn hoofdzakelijk verzameld in de periode 2000-2005. Daarom is o.a. aan de hand van de meest recente vogelinventarisatie (www.vogelatlas.nl) geverifieerd in hoeverre dit beeld kloppend is. Voor de *Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving* is het Natura 2000 beheerplan (Provincie Fryslân 2014) geraadpleegd. Voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ.

4.3 Terreinbezoek

Op 10 mei 2016 is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

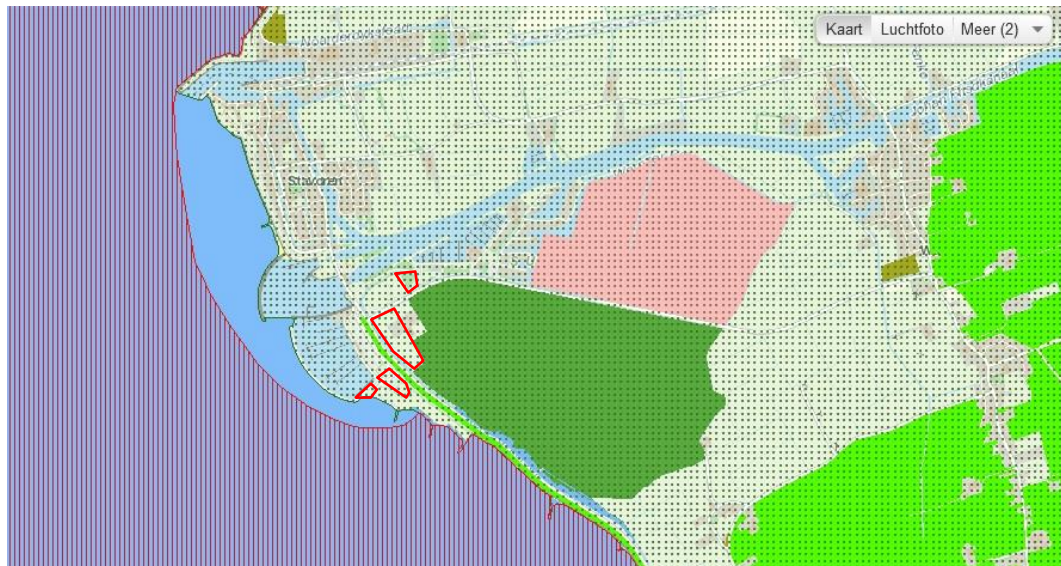
5 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk worden de Natura 2000-gebieden beschreven. Voor de beschrijving van de deelgebieden wordt verwezen naar de Natuurtoets.

5.1 IJsselmeer

5.1.1 Begrenzing

Per 23 december 2009 is het IJsselmeer definitief vastgelegd als Natura 2000-gebied. De grens van het Natura 2000-gebied loopt met een ruime boog om Stavoren heen. Alle deelgebieden, zowel binnen als buitendijks gelegen, liggen dan ook buiten het Natura 2000-gebied. Ook de zone voor de kust van de planlocatie behoort niet tot Natura 2000 (afbeelding 5.1).

Afbeelding 5.1. Ligging van Natura 2000-gebied IJsselmeer (rood gearceerd) ten opzichte van het plangebied (deelgebieden rood omlijnd).

5.1.2 Gebiedsbeschrijving

Het IJsselmeer is ontstaan als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk in 1932. De voormalige Zuiderzee werd hierdoor afgesloten van de Waddenzee. Het zo ontstane meer is binnen korte tijd verzoet. De huidige vorm van het IJsselmeer is ontstaan door de aanleg van de IJsselmeerpolders (1968) en de voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. Na de voltooiing van de Afsluitdijk is het getijdeverschil weggefallen, en wordt op het IJsselmeer een vast peil gevoerd. Dit werd ingesteld op het niveau van laagtij, waardoor langs de Friese kust een uitgestrekt intergetijdengebied is drooggefallen. Deze zogenaamde 'waarden' hebben zich ontwikkeld tot biezenvelden, riet- en hooilanden. In het water voor de Friese kust komen op grote schaal vegetaties van ondergedoken waterplanten voor die gerekend mogen worden tot het habitattype *Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden*.

Het meer is met een gemiddelde diepte van ca 4,5 meter relatief ondiep. Door de waterstroom vanuit de IJssel naar de Waddenzee hebben zich enkele diepere stroomgeulen ingesleten. Het waterpeil is gefixeerd op -0,40 m NAP in de winter en op -0,20 m NAP in de zomer. Het water wordt voor 80% aangevoerd door de IJssel en heeft een verblijftijd van 3,5 tot 5 maanden in het gebied. Vooral in het voorjaar kan het redelijk helder zijn, met een gemiddeld doorzicht van ca 80 cm. Omdat de hoeveelheid voedingsstoffen in het water is afgenomen, treedt de laatste vijftien jaar vaker voedselbeperking voor de algengroei op, waardoor het water vooral in het voorjaar aan helderheid heeft gewonnen.

5.1.3 Natuurwaarden

Sinds de verzoeting vormen driehoeksmosselen een belangrijk onderdeel van de voedselketen. Vissoorten van zoute wateren verdwenen grotendeels. De spiering heeft zich als soort van intergetijdengebied goed weten te handhaven. Deze heeft gezelschap gekregen van zoetwatersoorten als baars en snoekbaars. Het IJsselmeer vormt ondanks de enorme veranderingen in potentie nog steeds een belangrijk paai- of opgroeigebied voor estuariene vissoorten. Ook vormt het een belangrijk doortrekgebied voor diverse soorten trekvis.

Wat betreft de ecologische betekenis is de openheid en grootschaligheid van het gebied van groot belang. In combinatie met de beperkte diepte en het overvloedige voedselaanbod komen hierdoor zeer grote aantallen watervogels op het IJsselmeer foerageren en ruïen, in het bijzonder viseters en vogels die hun voedsel op de bodem van het meer zoeken. Onder de viseters gaat het in het bijzonder om fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaagbek, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern. Voor veel van deze vogelsoorten is het IJsselmeer het belangrijkste gebied in Nederland. Dat geldt zeker voor de reuzenster, die in de zomer bij tientallen langs de Friese kust doortrekt. Spiering is verreweg de belangrijkste prooi voor viseters. Alleen de aalscholver vangt ook veel andere vissen. Begin jaren '90 is de spiering door een complex van oorzaken sterk afgenomen. Dat heeft zijn weerslag gehad op de aantallen vogels. Planteneters als meerkoet, krooneend, tafeleend en kleine zwaan profiteerden in het IJsselmeer van de toename van waterplanten langs de Friese kust, die te danken is aan het eerder genoemde verbeterde doorzicht van het water in het voorjaar.

Veel van de overige faunistische waarden zijn geconcentreerd in de intergetijdengebieden langs de IJsselmeerkust. Behalve broedvogels van moeras en grasland, zoals snor, rietzanger, porseleinhoen en kempfaan, komen hier ook meervleermuis (foeragerend langs oevers) en noordse woelmuis voor. Ook komen hier de habitattypen voor zoals kranswierwateren, evenals de Habitatrichtlijnsoort groenknolorchis.

5.1.4 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Het IJsselmeer is aangewezen voor tien soorten broedvogels en 31 soorten niet-broedende watervogels. In tabel 5.1 is voor de kwalificerende soorten de landelijke staat van instandhouding aangegeven en het instandhoudingsdoel voor het IJsselmeer. Voor de broedvogels is het instandhoudingsdoel gedefinieerd in aantal broedparen, voor de niet-broedvogels is het instandhoudingsdoel gedefinieerd als seizoensgemiddelde of seizoensmaximum. Tevens is voor een aantal soorten een onderscheid gemaakt naar de functie als foerageergebied en functie als slaapplek.

Daarnaast is het IJsselmeer aangewezen op basis van het voorkomen van een drietal habitattypen (*meren met krabbenscheer, ruigten en zomen* – 2 subtypen en *tril- en overgangsvennen*) en vier habitatsoorten (*meervleermuis, noordse woelmuis, rivierdonderpad en groenknolorchis*) (tabel 5.2).

Tabel 5.1: Instandhoudingsdoelen vogelsoorten IJsselmeer

Soorten	Doelstellingen
A017 - Aalscholver	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 8.000* broedparen
A021 - Roerdomp	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 7 broedparen
A034 - Lepelaar	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 25 broedparen
A081 - Bruine kiekendief	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 25 broedparen
A119 - Porseleinhoen	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 18 broedparen
A137 - Bontbekplevier	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 13 broedparen
A151 - Kemphaan	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 20 broedparen
A193 - Visdief	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 3.300 broedparen
A292 - Snor	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 40 broedparen
A295 - Rietzanger	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor tenminste 990 broedparen
A005 - Fuut	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 1.300 individuen (seizoensgemiddelde).
A017 - Aalscholver	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 8.100 individuen (seizoensgemiddelde)

A034 - Lepelaar	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 30 individuen (seizoensgemiddelde)
A037 - Kleine zwaan	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 20 individuen (seizoensgemiddelde) en slaappleaatsfunctie voor populatie van 1.600 (seizoensmaximum)
A039 - Toendrarietgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied
A040 - Kleine rietgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 30 individuen (seizoensgemiddelde)
A041 - Kolgans	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 4.400 individuen (seizoensgemiddelde) en slaappleaatsfunctie voor populatie van 19.000 (seizoensmaximum)
A043 - Grauwe gans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 580 individuen (seizoensgemiddelde)
A045 - Brandgans	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 1.500 individuen (seizoensgemiddelde) en slaappleaatsfunctie voor populatie van 26.200 (seizoensmaximum)
A048 - Bergeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 210 individuen (seizoensgemiddelde)
A050 - Smient	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 10.300 individuen (seizoensgemiddelde)
A051 - Krakeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 200 individuen (seizoensgemiddelde)
A052 - Wintertaling	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 280 individuen (seizoensgemiddelde)
A053 - Wilde eend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 3.800 individuen (seizoensgemiddelde)
A054 - Pijlstaart	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 60 individuen (seizoensgemiddelde)
A056 - Slobeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 60 individuen (seizoensgemiddelde)

A059 - Tafeleend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 310 individuen (seizoensgemiddelde)
A061 - Kuifeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 11.300 individuen (seizoensgemiddelde)
A062 - Topper	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 15.800 individuen (seizoensgemiddelde)
A067 - Brilduiker	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 310 individuen (seizoensgemiddelde)
A068 - Nonnetje	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 180 individuen (seizoensgemiddelde)
A070 - Grote zaagbek	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 1.300 individuen (seizoensgemiddelde)
A125 - Meerkooit	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 3.600 individuen (seizoensgemiddelde)
A132 - Kluut	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 20 individuen (seizoensgemiddelde)
A140 - Goudplevier	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 9.700 individuen (seizoensgemiddelde)
A151 - Kemphaan	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 2.100 individuen (seizoensgemiddelde) en slaappleaatsfunctie voor populatie van 17.300 (seizoensmaximum)
A156 - Grutto	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 290 individuen (seizoensgemiddelde) en slaappleaatsfunctie voor populatie van 2.200 (seizoensmaximum)
A160 - Wulp	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 310 individuen (seizoensgemiddelde) en slaappleaatsfunctie voor populatie van 3.500 (seizoensmaximum)
A177 - Dwergmeeuw	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 50 individuen (seizoensgemiddelde)
A190 - Reuzenstern	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 40 individuen (seizoensgemiddelde)

A197 - Zwarte stern	Behoud omvang en kwaliteit foerageergebied voor populatie van gemiddeld 49.700 individuen (seizoensgemiddelde)
---------------------	--

* deze doelstelling geldt voor het gehele IJsselmeergebied, d.w.z. IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Oostvaardersplassen en Lepelaarsplassen.

Tabel 5.2: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen en habitatsoorten IJsselmeer

Habitattypen	Doelstellingen
H3150 - meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H6430 - ruigten en zomen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H7140 - overgangs- en trilvenen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
Habitatsoorten	Doelstellingen
H1163 - rivierdonderpad	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied
H1318 - meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied
H1340 - *noordse woelmuis	Uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1903 - groenknolorchis	Behoud omvang en kwaliteit biotoop

5.2 Verdeling in ruimte en tijd kwalificerende habitattypen en soorten

Aan de hand van de verspreidingskaarten van de website www.rwsnatura2000.nl/Gebieden/IJsselmeergebied is in beeld gebracht welke habitattypen en soorten voorkomen in de delen van het IJsselmeer rondom Stavoren (en indien bekend in welke dichtheden). Voor de soorten die in de omgeving van Stavoren voorkomen is vervolgens aangegeven welke functie deze delen van het IJsselmeer voor de betreffende soorten hebben vervullen, en in welke periode van het jaar de betreffende soort aanwezig is.

Uit de beschikbare informatie blijkt dat in de omgeving van Stavoren (straal 3 km rond het plangebied) de habitattypen van het IJsselmeer niet voorkomen. Tevens blijkt dat de diverse soorten steltlopers (bijvoorbeeld bontbekplevier, kluut, grutto, goudplevier, wulp en kempfaan), ganzen en zwanen (bijvoorbeeld brandgans, kolgans en kleine zwaan) niet in de omgeving van de planlocaties broeden of foerageren (straal 2-3 km). Dit betreft zowel de buitendijkse als de binnendijkse planlocaties.

Het gedeelte van het IJsselmeer voor de kust van Stavoren en ten zuiden daarvan (tot grofweg het Roode Klif) vormt het foerageergebied van diverse soorten watervogels. Dit betreft zowel soorten die foerageren op vis (bijvoorbeeld aalscholver, visdief en zwarte stern), schelpdieren (toppereend, brilduiker en kuifeend) of plantaardig voedsel (smient, krakeend en wilde eend). Een achttal van deze soorten komt gedurende het recreatieseizoen (april - september) voor. Het gaat om de volgende soorten (tabel 5.3):

- Visdief
- Zwarte stern
- Dwergmeeuw
- Aalscholver
- Fuut
- Krakeend
- Kuifeend
- Meerkoet

Voor drie soorten geldt dat hun voorkomen slechts deels met het recreatieseizoen overlapt. Deze soorten arriveren in september en/of vertrekken weer in april (tabel 5.3):

- Bergeend
- Smient
- Wilde eend

Tabel 5.3: Voorkomen van de kwalificerende vogel- en habitatsoorten op het IJsselmeer in ruimte en tijd

Soorten	Aantallen (per telling)	Tijd	Functie	Opmerkingen
A021 - Roerdomp	-	-	-	
A034 - Lepelaar	-	-	-	
A081 - Bruine kiekendief	-	-	-	
A119 - Porseleinhoen	-	-	-	
A137 - Bontbekplevier	-	-	-	
A151 - Kemphaan	-	-	-	
A193 - Visdief	1-50	mei - okt	foerageren	
A292 - Snor	-	-	-	

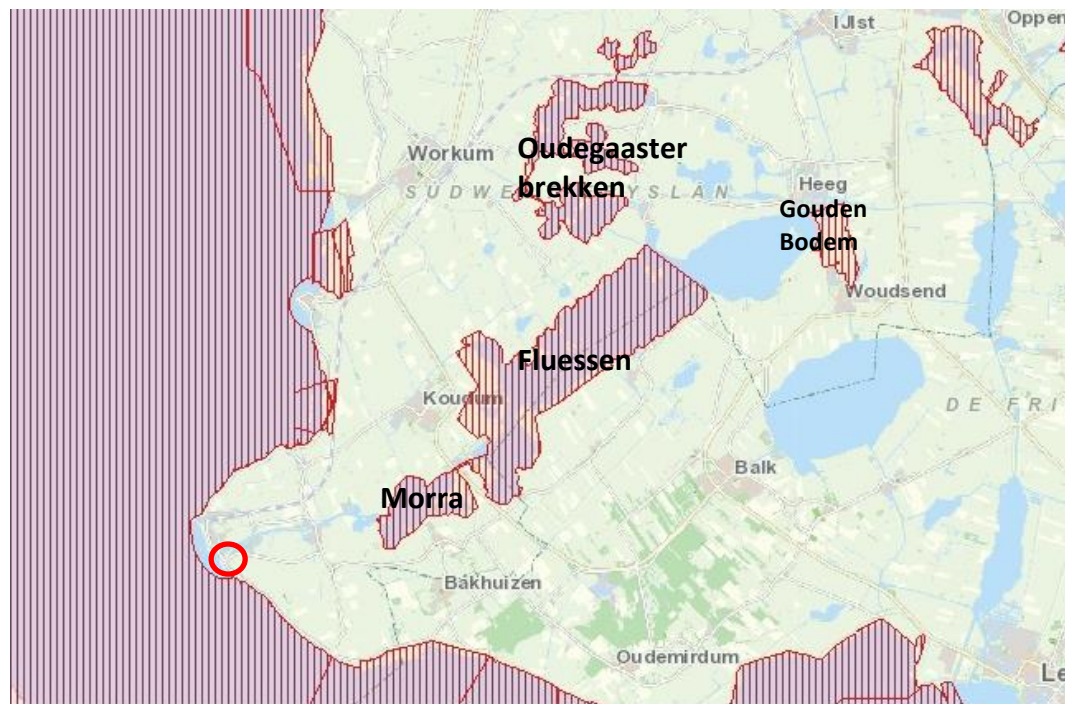
A295 - Rietzanger	-	-	-	
A005 - Fuut	11-25 1-10	jaarrond juli - sept	foerageren ruien	
A017 - Aalscholver	<100	jaarrond	foerageren	
A037 - Kleine zwaan	-	-	-	
A039 - Toendrarietgans	-	-	-	
A040 - Kleine rietgans	-	-	-	
A041 - Kolgans	-	-	-	
A043 - Grauwe gans	-	-	-	
A045 - Brandgans	-	-	-	
A048 - Bergeend	1-5	jaarrond	foerageren	laagste aantallen in juli - augustus
A050 - Smient	1-50 tot 101-500	sept - april	foerageren	
A051 - Krakeend	1-5	jaarrond	foerageren	
A052 - Wintertaling	-	-	-	
A053 - Wilde eend	11-50	jaarrond	foerageren	laagste aantallen in zomermaanden
A054 - Pijlstaart	-	-	-	
A056 - Slobeend	-	-	-	
A059 - Tafeleend	1-5	sept - feb	-	

A061 - Kuifeend	250-1000 1-50	jaarrond juli - sept	foerageren ruien	laagste aantallen in zomermaanden
A062 - Topper	2000-5000	nov - mrt	foerageren	Ter hoogte van deelgebied 6 en zuidelijker
A067 - Brilduiker	11-25	nov - april	foerageren	
A068 - Nonnetje	26-50	dec - mrt	foerageren	
A070 - Grote zaagbek	26-50	dec - mrt	foerageren	
A125 - Meerkoe	11-25	juli - okt (jaarrond)	foerageren	
A132 - Kluut	-	-	-	
A140 - Goudplevier	-	-	-	
A151 - Kemphaan	-	-	-	
A156 - Grutto	-	-	-	
A160 - Wulp	-	-	-	
A177 - Dwergmeeuw	1-5	april	foerageren	
A190 - Reuzenster	-	-	-	
A197 - Zwarte stern	1-10	juli - sept	foerageren	
H1163 - Rivierdonderpad	+	jaarrond	leefgebied	Op diverse plaatsen bij Stavoren gevangen
H1318 - Meervleermuis	onbekend	feb - nov	foerageren	
H1340 - *Noordse woelmuis	-	-	-	

H1903 - Groenknolorchis	-	-	-	
----------------------------	---	---	---	--

5.3 Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

5.3.1 Begrenzing

Afbeelding 5.2. Ligging van Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (rood gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode cirkel).

Dit Natura 2000-gebied bestaat uit een keten van meren en plassen met omliggende oeverlanden in de Súdwesthoeke, het zuidwestelijke merengebied van Friesland. In beperkte mate zijn ook omringende graslanden binnen het Natura 2000-gebied meebegrensd. Het gebied is onderdeel van het Lage Midden, het veen- en klei-op-veengebied dat is gelegen tussen de hogere zandgronden in het oosten en de kleigebieden van West-Friesland.

5.3.2 Gebiedsbeschrijving

Tot zo'n anderhalve eeuw geleden fungeerde het Lage Midden nog volledig als boezemgebied voor de omliggende delen van Friesland. De graslanden (boezemlanden of bûtlannen genoemd) stonden vrijwel de hele winter onder water. Als ze in de zomer droog vielen, werd het gras gehooit als voer voor het vee. Geleidelijk aan werd steeds meer land ingepolderd en bemalen, waardoor het in de zomer droog stond (zomerpolders) of zelfs gedurende het hele jaar gebruikt kon worden (winterpolders). Vanaf begin 20^e eeuw konden door de bouw van enkele gemalen de waterstanden beter beheerst worden. Een intensiever landbouwkundig gebruik van de omringende gronden werd daardoor mogelijk. Door uitspoeling van nutriënten nam de

waterkwaliteit af, verdween een groot deel van de rijke plantenbegroeiingen en gingen blauwalgen domineren.

Het open water in het gebied is ontstaan door een combinatie van vervening en afslag. De huidige meren en plassen zijn vrij ondiep, gemiddeld zo'n één tot twee meter. Tegenwoordig zijn de Morra, Fluessen en het Heegermeer van grote betekenis voor de watersport. Vanaf Stavoren loopt via het Johan Frisokanaal een vaarroute door dit Natura 2000-gebied naar het Prinses Margrietkanaal.

5.3.3 Natuurwaarden

Het gebied is van groot belang voor overwinterende ganzen en eenden. De ganzen slapen op de meren en foerageren in de omliggende polders. De Oudegaasterbrekken vormt een van de belangrijkste slaapplekken voor de kleine rietgans in Nederland. Ook andere soorten ganzen en eenden, zoals brandgans, kolgans en smient, zijn enorm talrijk. In het voorjaar is het een belangrijk gebied voor overnachtende steltlopers. Vooral de grote aantallen kempfaan en wulp (tot duizenden) zijn van belang. De graslanden van onder meer de Gouden Bodem en de Pine zijn belangrijke broedgebieden voor weidevogels als grutto, scholekster, kievit, watersnip en tureluur. In het hele gebied is in de boezemlanden de kempfaan een zeldzame broedvogel.

Uitgebreide oppervlaktes met waterplanten zijn grotendeels verdwenen. Enkel op beschutte plaatsen, zoals de westzijde van de Fluessen, komen ze nog voor. Langs het water komen op veel plaatsen goed ontwikkelde plantengemeenschappen voor met hoog opschietende ruigtekruiden. In de oeverlanden komt plaatselijk veenmosrietland voor. De graslanden rondom de Fluessen en Oudegaasterbrekken bestaan voor een klein deel nog uit onbedijkt hooiland, met goed ontwikkelde dotterbloemhooilandvegetaties.

Het gebied is een belangrijke schakel in het netwerk aan leefgebieden voor de noordse woelmuis. Een optimaal biotoop voor deze soort is aanwezig op enkele boezemlanden. Ook komt deze soort voor in de rietkragen en ruigten van de oeverzone van de meren en plassen. In de rietvelden en rietkragen broeden tevens moerasvogels als bruine kiekendief, porseleinhoen en rietzanger. In de directe nabijheid van het Natura 2000-gebied bevinden zich in woonhuizen, schuren en kerkzolders diverse kraamkolonies van de meervleermuis. Het lijkt er op dat vooral de vaarten en sloten van het Lage Midden als foerageergebied gebruikt worden en in mindere mate de grote, open meren, die juist als Natura 2000-gebied zijn aangemeld (Natura 2000 beheerplan Merengebied).

Tabel 5.4: Instandhoudingsdoelen vogelsoorten Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

Soorten	Doelstellingen
A119 - Porseleinhoen	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor tenminste 1 broedpaar
A040 - Kleine rietgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 20.500 individuen (seizoensmaximum)
A041 - Kolgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 6.700 individuen (seizoensmaximum)
A045 - Brandgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 39.300 individuen (seizoensmaximum)
A050 - Smient	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 2.700 individuen (seizoensgemiddelde)
A061 - Kuifeend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 2.400 individuen (seizoensgemiddelde)
A068 - Nonnetje	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 50 individuen (seizoensgemiddelde)
A151 - Kemphaan	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie van gemiddeld 2.300 individuen (seizoensmaximum)
A160 - Wulp	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor populatie

Tabel 5.4: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen en habitatsoorten Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

Habitattypen	Doelstellingen
H3150 - meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H6430 - ruigten en zomen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
Habitatsoorten	Doelstellingen
H1318 - meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied

H1340 - *noordse woelmuis	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
---------------------------	---

5.3.4 Verdeling in ruimte en tijd kwalificerende habitattypen en soorten

De habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen komen voor langs de oeverzones van de Fluessen en Morra. Recente gegevens over het voorkomen van waterplanten ontbreken echter grotendeels, waardoor het onduidelijk is of het habitatype *Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden* nog steeds aanwezig is.

Voor de vogelsoorten geldt dat de meren van belang zijn als slaappleats. De foerageergebieden zijn te vinden in de graslanden rond de meren (zowel binnen als buiten de Natura 2000-begrenzing). Voor de ganzen en eenden geldt dat deze het gebied gebruiken om te overwinteren. Deze soorten arriveren in het najaar vanuit hun broedgebieden, en vertrekken weer in het voorjaar. De kuifeend arriveert als een van de eersten (september) en vertrekt als laatste (april). Voor de steltlopers is het gebied met name van belang tijdens de voorjaarsstrek. Beide soorten (kemphaan en wulp) zijn met name in de periode maart – april in het gebied aanwezig.

Het voorkomen van het porseleinhoen als broedvogel is onduidelijk. De soort broedt waarschijnlijk niet jaarlijks in het Friese merengebied door het ontbreken van voldoende geschikt gebied. Het porseleinhoen broedt in ondiepe zones begroeid met zeggen- en ruigtevegetaties.

Van de meervleermuis zijn diverse kraamkolonies bekend. Deze liggen alle buiten het Natura 2000-gebied. De soort foerageert 's nachts boven open water. De soort foerageert meer boven vaarten en brede watergangen dan boven meren en plassen zoals zijn naam suggereert (Schut *et al.*, 2009).

5.4 Nader onderzoek meervleermuis

Uit hoofdstuk 5 blijkt dat het plangebied waarschijnlijk onderdeel is van het leefgebied van de meervleermuis. Bekend is dat het Johan Frisokanaal als vliegroute voor de meervleermuis functioneert. In de deelgebieden 3, 5 en 6 neemt de lichtuitstraling toe, vanuit stacaravans/chalets, campers, uitbreiding gebruik van het paviljoen (appartementen) en door buitenverlichting. Effecten daarvan voor de meervleermuis kunnen niet worden uitgesloten. Daarom is een nader onderzoek gedaan naar het gebruik van de deelgebieden 3, 5 en 6 door de meervleermuis.

In figuur 6.1 is een overzicht gegeven van de monitoringslocaties in en nabij het plangebied.

Figuur 6.1. Overzicht van de monitoringslocaties (a t/m f) in en nabij het plangebied (1 t/m 6) (Bron: Globespotter).

Monitoringslocatie a heeft als doel om vast te leggen hoeveel meervleermuizen langs het Johan Frisokanaal vliegen. De verwachting is dat deze vervolgens langs de IJsselmeerkust gaan foerageren.

In onderstaande tabel (tabel 6.1) is een overzicht gegeven van de inventarisatiedata, inventarisatietijdstippen en de weersomstandigheden tijdens het onderzoek.

Tabel 6.1. Overzicht inventarisaties.

Datum	Zon onder	Tijdsduur	Weersomstandigheden	Monitoringslocaties
09-05-2017	21:18	21:15 – 23:15	Half bewolkt, 9 °C, windkracht 1 Bft., geen neerslag	a, b en c
10-05-2017	21:22	21:15 – 23:57	Helder, 8 °C, windkracht 1-2 Bft., geen neerslag	a, d, e en f
10-06-2017	21:58	21:45 – 23:58	Helder, 18 °C, windkracht 2-3 Bft., geen neerslag	a
13-06-2017	22:04	22:00 – 00:15	Helder, 16 °C, windkracht 0-1 Bft., geen neerslag	a, e en f
10-07-2017	22:00	22:00 – 00:01	Bewolkt, 18 °C, windkracht 2-3 Bft., geen neerslag	a
12-07-2017	21:59	21:59 – 23:59	Half bewolkt, 15 °C, windkracht 4-5 Bft., geen neerslag	a, e en f

Op 9 mei 2017 is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (zie figuur 6.1). Daarnaast is gemonitord nabij het gemaal (locatie b) en op het kruispunt van Stadsfenne en Middelweg (locatie c) (zie figuur 6.1). De batlogger heeft één meervleermuis waargenomen om 22:30 uur. Even later is de meervleermuis ook waargenomen op locatie b. Aanvullend zijn er meerdere foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuisen, ruige dwergvleermuisen, laatvliegers en rosse vleermuisen aangetroffen in het plangebied, waarvan ook opnames op de batlogger zijn geregistreerd.

Op 10 mei is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (zie figuur 6.1). Daarnaast is er gemonitord op locaties d, e en f (figuur 6.1). Op de batlogger zijn meerdere opnames van meervleermuisen te vinden die (waarschijnlijk) nabij de batlogger foerageren. Aanvullend zijn er opnames van gewone dwergvleermuisen en ruige dwergvleermuisen die nabij de batlogger foerageren. Opnames van de laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis betreffen voorbijvliegende individuen. Boven het IJsselmeer (locatie f) zijn enkele waarnemingen van een foeragerende meervleermuis gedaan. Hierbij gaat het hoogstwaarschijnlijk om 1 individu. Aanvullend zijn hier ook foeragerende individuen van de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen. Verder zijn er in de haven (locatie d) foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis waargenomen. Aan de Zuiderweg (locatie e) zijn foeragerende individuen van de laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen.

Op 10 juni is er gemonitord aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Hier is enkel een voorbijvliegende watervleermuis waargenomen.

Op 13 juni is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Daarnaast is er gemonitord op locatie e en f. Op de batlogger zijn opnames geregistreerd van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Individuen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis lijken nabij de batlogger te foerageren. Opnames van de laatvlieger en rosse vleermuis betreffen voorbijvliegende individuen. Aan de Zuiderweg (locatie e) is een foeragerende meervleermuis waargenomen. Aanvullend zijn er foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen. Aan het IJsselmeer (locatie f) zijn enkel voorbijvliegende individuen van de laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis waargenomen.

Op 10 juli is er gemonitord aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Er zijn 20 meervleermuis waarnemingen gedaan waarbij ze zowel foeragerend als voorbijvlegend zijn waargenomen. Daarnaast zijn foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis langs het kanaal waargenomen.

Op 13 juli is een batlogger geïnstalleerd aan het kanaal op locatie a (figuur 6.1). Daarnaast is er gemonitord op locatie e en f. Op de batlogger zijn opnames van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis geregistreerd. Ruige dwergvleermuisen lijken nabij de batlogger te foerageren. Opnames van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis lijken voorbijvliegende individuen. Aan de Zuiderweg (locatie e) is een foeragerend exemplaar van de laatvlieger waargenomen. Aan het IJsselmeer (locatie f) is een foeragerend exemplaar van de rosse vleermuis waargenomen.

6 Toetsing

In dit hoofdstuk worden de verwachte effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op de instandhoudingsdoelstellingen getoetst.

6.1 Gevolgen van de ingrepen

Het Ministerie van EZ biedt in de vorm van de 'Effectenindicator' een instrument om de mogelijke effecten van veel voorkomende ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde natuurwaarden van Natura 2000-gebieden te kunnen toetsen. Deze effectenindicator geeft voor elk van de aangewezen waarden (habitats en soorten) van een gebied aan of en in welke mate deze gevoelig zijn voor diverse gevolgen van een ruimtelijke ontwikkeling.

De voorgenomen ontwikkelingen vinden plaats buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Dit betekent dat er geen fysiek verlies is aan biotopen in de Natura 2000-gebieden. Wel moet worden getoetst of er sprake is van indirect verlies van het beschikbare oppervlak leefgebied voor soorten en/of habitattypen, dan wel vermindering van de kwaliteit van het leefgebied ten gevolge van uitstralingseffecten naar de omgeving (verstoring).

- Verstoring door geluid: dit betreft verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; dit kan permanent zijn, zoals geluid van wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij bouwactiviteiten;
- Verstoring door licht: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw, etc.;
- Optische verstoring: dit betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel objecten die niet thuishoren in het natuurlijk systeem;
- Verstoring door mechanische effecten: hieronder vallen verstoring door betreding, golfslag door scheepvaart, luchtwervelingen door verkeer, of windmolens etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. Zowel oorzaken als gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers;
- Verstoring door trilling: er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten worden veroorzaakt, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen, zwaar verkeer, etc.

6.2 Ontwikkelingen binnendijkse deelgebieden 1 en 3

6.2.1 Verstoring tijdens de aanlegfase

De deelgebieden 1 en 3 liggen op ruime afstand van de beide Natura 2000-gebieden en door binnendijkse ligging bestaat er geen visuele relatie met het IJsselmeer. De werkzaamheden betreffen het inrichten van de deelgebieden voor stacaravans en kampeerplaatsen, gepaard gaand met kap- en snoeiwerk, grondwerk en plaatsing van bouwwerken voor sanitair. Aantasting of verstoring van de Natura 2000-gebieden zal tijdens de aanlegfase niet optreden.

6.2.2 Verstoring tijdens de gebruiksfase

Door de toegenomen verblijfsmogelijkheden zijn er substantieel meer mensen aanwezig die op de rand of in Natura 2000-gebieden recreëren. Omdat er ook bij de deelgebieden 5 en 6 sprake is van uitbreiding van verblijfsmogelijkheden, worden deze effecten onder 6.3.2 besproken.

Verlichting

Licht afkomstig van buitenverlichting en stacaravans kan over de Dijkvaart en het Johan Frisokanaal uitstrooien. Het Johan Frisokanaal functioneert als vliegroute van de meervleermuis.

Lichtinval leidt tot verstoring van de meervleermuis, doordat het foerageergedrag in het verlichte deel van foerageergebied en vliegroute vermindert en de dieren proberen om het verlichte deel te vermijden (Kuijper *et al.* 2006). Dit vermijdingsgedrag treedt al op bij lage lichtintensiteit. Onduidelijk is in hoeverre gewenning op kan treden. Uit bovenstaande blijkt dat de mate waarin licht vanaf de oever over het water heen valt en tot hoever dit over het water reikt, van invloed zijn op de mate van verstoring.

Deelgebied 1 grenst aan het Johan Frisokanaal. In de huidige begrenzing van dit deelgebied blijft een groenzone van voldoende breedte over, zodat verlichting van het water niet optreedt, behalve in de meest noordwestelijke punt. Deze bestaande groenstrook blijft in de plannen van SkipsMaritiem ook na uitbreiding van het aantal stacaravans bestaan. Langs het Johan Frisokanaal komen binnen minimaal 15 meter geen stacaravans of nieuwe verlichting. Dit is door middel van de bestemming 'Groen' ook geborgd in het bestemmingsplan. Hierdoor treedt geen verstoring van de vliegroute van de meervleermuis op.

Deelgebied 3 grenst aan de Dijkvaart. Uit het nader onderzoek is gebleken dat de Dijkvaart geen essentiële functie heeft voor de meervleermuis. Significante negatieve effecten op de meervleermuis zijn uitgesloten.

6.3 Ontwikkelingen buitendijkse deelgebieden 5 en 6

6.3.1 Verstoring tijdens de aanlegfase

De voorgenomen werkzaamheden betreffen een ingrijpende verbouwing van paviljoen de Potvis (deelgebied 5) dan wel sloop en nieuwbouw. Het paviljoen wordt uitgebreid met appartementen. De herinrichting van deelgebied 6 betreft het deels verwijderen van beplantingen. Bij deze toetsing is ervan uitgegaan dat de werkzaamheden plaatsvinden buiten het vaarseizoen (april - september). Vanwege de broedperiode van vogels zullen er vanaf maart geen kap-, snoei- en sloopwerkzaamheden kunnen plaatsvinden.

De meeste verstoring ontstaat als gevolg van werkzaamheden aan de Potvis (deelgebied 5). De basaltwal onttrekt maar deels het zicht vanaf het water en bij bouwen en slopen komen bouw- en sloopgeluiden vrij die over het water uitstralen. Vrijkomende trillingen zullen sterk samenhangen met deze geluiden. Uitstraling van licht speelt in de winterperiode aan het begin en het einde van de werkdag, vanwege de korte dagen.

Bij de werkzaamheden in deelgebied 6 is de uitstraling van geluiden beperkt en omdat de singels grotendeels worden gehandhaafd vanwege hun functie als windkering, zullen de werkzaamheden niet of nauwelijks zichtbaar zijn vanaf het water.

Voor de meeste vogelsoorten geldt dat deze gevoelig zijn voor geluid, licht, optische aanwezigheid en trillingen. Sterns en meeuwen zijn relatief ongevoelig.

Uit tabel 6.1 blijkt dat van de meeste watervogels meer dan 1% van het instandhoudingsdoel aanwezig zijn in de winterperiode. Bij nonnetje en brilduiker gaat het om een derde van de instandhoudingsdoelstelling. Significant negatieve effecten zijn daarom niet uit te sluiten, omdat niet bekend is welke geluidsniveaus bij bouw en sloop vrijkomen, wat de duur is van deze uitstraling en in welke periode deze verstoring plaatsvindt.

Tabel 6.1: Kwantificering van de aantallen vogels die tijdens de winterperiode aanwezig zijn op het IJsselmeer bij Stavoren ten opzichte van de instandhoudingsdoelen

Soorten	Tijd	Functie	Aantallen (per telling)	Instandhoudingsdoel IJsselmeer	Relatief belang
A005 - Fuut	jaarrond	foerageren	11-25	1.300	1,9%
A017 - Aalscholver	jaarrond	foerageren	<100	8.100	1,2%
A048 - Bergeend	jaarrond	foerageren	1-5	210	2,3%
A050 - Smient	sept - april	foerageren	1-50 tot 101-500	10.300	4,9%
A051 - Krakeend	jaarrond	foerageren	1-5	200	2,5%
A053 - Wilde eend	jaarrond	foerageren	11-50	3.800	1,3%
A059 - Tafeleend	sept - feb	-	1-5	310	1,6%
A061 - Kuifeend	jaarrond	foerageren	250-1000	11.300	8,8%
A062 - Topper	nov - mrt	foerageren	2000-5000	15.800	31,6%
A067 - Brilduiker	nov - april	foerageren	11-25	310	8,1%
A068 - Nonnetje	dec - mrt	foerageren	26-50	180	27,8%
A070 - Grote zaagbek	dec - mrt	foerageren	26-50	1.300	3,8%

A125 - Meerkoet	jaarrond	foerageren	11-25	3.600	0,7%
-----------------	----------	------------	-------	-------	------

De basaltdam en oevers vormen het leefgebied van de rivierdonderpad. Er vinden geen werkzaamheden plaats op de basaltdam. De geluiden en trillingen die vrijkomen bij de sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Potvis hebben een tijdelijk karakter en vinden buiten de activiteitsperiode (nacht) van de rivierdonderpad plaats. Significant negatieve effecten op de rivierdonderpad zijn uitgesloten.

Uit het nader onderzoek is gebleken dat deelgebieden 5 en 6 geen essentiële functie hebben voor de meervleermuis. Significant negatieve effecten op de meervleermuis zijn uitgesloten.

6.3.2 Verstoring in de gebruiksfase

Door de toegenomen verblijfsmogelijkheden zijn er substantieel meer mensen aanwezig die op de rand of in Natura 2000-gebieden recreëren. Bij de effecten hiervan wordt ook de toename van verblijfsmogelijkheden in de deelgebieden 1 en 3 betrokken.

In tabel 6.2 wordt een schatting gemaakt van de toename aan capaciteit voor verblijfsrecreatie. De huidige camping Súdermeer is in deze tabel toegevoegd. In de tabel is niet meegenomen dat mensen ook op boten in de binnen- en buitenhaven verblijven.

Tabel 6.2: Activiteiten per deelgebied

Deelgebied	Huidige situatie	Toekomstige situatie
Huidige camping Súdermeer	100 vaste standplaatsen gebruik hele jaar mogelijk 40 toeristische standplaatsen 1 april - 31 oktober	100 vaste standplaatsen gebruik hele jaar mogelijk 40 toeristische standplaatsen 1 april - 31 oktober
1. Stacaravanterrein	17 stacaravans gebruik hele jaar mogelijk	35 stacaravans/chalets gebruik hele jaar mogelijk
3. Camping	0 kampeerplekken 1 april - 31 oktober	60 kampeerplekken 1 april - 1 oktober
5. De Potvis	Paviljoen	Paviljoen Appartementen gebruik hele jaar mogelijk
6. Camperterrein	20 camperplekken (max 3 aaneengesloten overnachtingen) 1 april - 31 oktober	max 30 camperplekken max 60 kampeerplekken 1 april - 31 oktober

Totale capaciteit	Hele jaar: 117 Zomerperiode: 177	Hele jaar: 135 + app* (+13%) Zomerperiode: 325 + app* (+46%)
-------------------	-------------------------------------	---

* het aantal appartementen is niet bekend.

Bij de aantallen per kampeerplek (inclusief stacaravans en camperplekken) is uitgegaan van de statistieken in het *Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2015* (De Bruijn et al. 2015). Er kan worden uitgegaan van een maximum in augustus van ca 1,6 personen per plek. In de maanden juni en juli ligt dit lager, resp. ca 0,65 en ca 0,85 personen per plek. De maanden mei en september liggen op vergelijkbaar niveau: ca 0,45 personen per plek. Ook de maanden april en oktober liggen op vergelijkbaar niveau: ca 0,2 personen per plek.

Afbeelding 6.1. Recreatief gebruik rond het plangebied met jachthavens (rode stippen), campings, kitesurflocatie (roze), dagrecreatieve terreinen, locaties voor strand- en oeverrecreatie, surflocaties en sportvislocaties.

In afbeelding 6.1 worden de belangrijkste vormen van recreatief gebruik op de rand en in het Natura 2000-gebied IJsselmeer aangegeven. Deze activiteiten worden hierna besproken.

Varen met zeilboten, motorboten en kano's

Het gebruik van het IJsselmeer in de vorm van het varen met zeilboten, motorboten en kano's is mogelijk vanaf de jachthavens en de oevers van het IJsselmeer. Hierbij wordt uitgegaan van het recreatiesizoen (april - september). De relatie tussen vaarrecreatie en het verstoringseffect hiervan op watervogels is complex. Uiteenlopende soorten watervogels reageren verschillend op vaartuigen. Ook de periode van het jaar is van invloed op de verstoringseffecten van een soort. Zo zijn tijdens de ruiperiode enkele eendensoorten beduidend gevoeliger voor verstoring dan in andere perioden. De verstoringseffecten zijn verder afhankelijk van het gedrag van het

vaartuig en de opvarenden. Voor een goede effectenbeoordeling omtrent de versturende invloed van vaarrecreatie op de Natura 2000-gebieden is dan ook inzicht noodzakelijk in zowel de ecologie van de betreffende soorten als de vaarrecreatie.

Vaarbewegingen op het IJsselmeer vanuit Stavoren hebben met name invloed op fuut, aalscholver, meerkoet en enkele eendensoorten die hier tijdens het hoogseizoen van de vaarrecreatie voorkomen (zie § 5.2 en tabel 5.3). Vooral fuut en aalscholver zijn gevoelig voor verstoring door vaarrecreatie. Beide soorten foerageren in diepere wateren, die ook bevaarbaar zijn voor de zeil- en motorjachten die gebruik maken van de jachthavens van Stavoren. De fuut is extra gevoelig omdat deze tijdens het hoogseizoen ruit in de omgeving van Stavoren; de aalscholver omdat deze in groepen foereert.

Soorten die vliegend boven het gebied foerageren, zoals visdief, zwarte stern en dwergmeeuw zijn zeer mobiel, waardoor zij weinig gevoelig zijn voor verstoring door vaarrecreatie. Op deze soorten zijn significant negatieve effecten ten gevolge van vaarrecreatie niet aan de orde.

Tabel 6.3: Kwantificering van de aantallen vogels die tijdens het vaarseizoen aanwezig zijn op het IJsselmeer bij Stavoren ten opzichte van de instandhoudingsdoelen

Soorten	Tijd	Functie	Aantallen (per telling)	Instandhoudingsdoel IJsselmeer	Relatief belang	Opmerkingen
A193 - Visdief	mei - okt	foerageren	1-50	3.300 bp	1,5%	
A005 - Fuut	jaarrond juli - sept	foerageren ruien	11-25 1-10	1.300	1,9% 0,8%	
A017 - Aalscholver	jaarrond	foerageren	<100	8.000 bp	0,6%	
A048 - Bergeend	jaarrond	foerageren	1-5	210	2,3%	laagste aantallen in juli - augustus
A051 - Krakeend	jaarrond	foerageren	1-5	200	2,5%	
A053 - Wilde eend	jaarrond	foerageren	11-50	3.800	1,5%	laagste aantallen in zomermaanden
A059 - Tafeleend	sept - feb	-	1-5	310	1,6%	
A061 - Kuifeend	jaarrond juli - sept	foerageren ruien	250-1000 1-50	11.300	8,8% 0,4%	laagste aantallen in zomermaanden
A125 - Meerkoet	juli - okt	foerageren	11-25	3.600	0,7%	

	(jaarrond)					
A177 - Dwergmeeuw	april	foerageren	1-5	50	10%	
A197 - Zwarte stern	juli - sept	foerageren	1-10	49.700	0,02%	

De uitbreiding van verblijfsplekken zou kunnen leiden tot een toename aan vaarrecreatie op het *IJsselmeer* en op de *Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving*, doordat mensen een boot huren (of, in waarschijnlijk veel mindere mate, zelf een boot te water laten). De mogelijkheden om een kleinere boot te huren zijn in Stavoren echter zeer beperkt. Effecten op de overwinterende watervogels in de *Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving* zijn uitgesloten, omdat er nauwelijks of geen overlap is in de aanwezigheid van overwinterende watervogels en vaarrecreatie vanuit het plangebied. Effecten op kwalificerende waarden op de oevers van het *IJsselmeer* (inclusief Beschermd Natuurmonument) en de *Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving* zijn uitgesloten omdat de oevers waar deze waarden voorkomen, niet toegankelijk zijn.

(Kite)surfen

De versturende effecten van (kite)surfen op vogels zijn grotendeels vergelijkbaar met vaarrecreatie. Belangrijke verschillen zijn dat (kite)surfen het hele jaar plaats kan vinden en, daarmee samenhangend, locatiegebonden is. Doordat (kite)surfers zich in hetzelfde gebied blijven ophouden, verlaten watervogels het gebied al bij lage aantallen surfers. Een toename van (kite)surfing leidt tot een uitbreiding van het aantal dagen en uren waarin watervogels er niet kunnen foerageren of ruïen. De uitbreiding van verblijfsplekken zou kunnen leiden tot een toename van kitesurfen. Verwacht wordt dat deze relatie erg zwak is of afwezig. In 2015 waren er naar schatting 13.000 beoefenaars van kitesurfing (Volkskrant 29 maart 2015), een relatief kleine groep recreanten. Vanwege hun hobby zijn ze bereid om grotere afstanden af te leggen. De beschikbaarheid van verblijfplaatsen zal niet beperkend zijn. Deze kitesurfgebieden worden apart gereguleerd, qua omvang en openstelling, en toetsing aan de Wet Natuurbescherming vindt plaats in het Natura 2000 beheerplan dat naar verwachting in juni 2016 ter inzage wordt gelegd.

Strand- en oeverrecreatie

Vanaf de kampeerplekken is de afstand naar strand en oevers klein. Men heeft geen aanvullende middelen nodig (bijvoorbeeld een boot) en hoeft er niet apart voor te betalen (zoals bij boothuur). Strand- en oeverrecreatie is afhankelijk van dagen met mooi weer en vindt bijna uitsluitend plaats in het recreatie seizoen (april - september). Strand- en oeverrecreatie is sterk locatiegebonden en de breedte van de verstoorde zone in het water is veel kleiner dan die van kite(surfen). In afbeelding 6.1 is een blauw gearceerde zone aangegeven waarin harder varen dan 20 km/uur niet is toegestaan. Deze zone indiceert de zone waarin de verstoring door strand- en oeverrecreatie plaatsvindt, (ca 200 meter), waarbij de toename plaatsvindt in de directe omgeving van de planlocaties. Hierbij wordt uitgegaan van een zone van 1000 meter vanaf het camperterrein naar het zuiden (deze zone is inclusief kitesurfgebied). Van de totale kustlengte die hier voor vogels beschikbaar is, wordt ongeveer 20% gebruikt. De toename aan bezoekers komt tot uiting in een intensiever gebruik van het al verstoorde strand. De dijk ten zuiden daarvan ligt op grotere afstand van het plangebied en is minder aantrekkelijk om te gaan recreëren. Daardoor is het verstoorde gebied sterk begrensd.

Verstoring van sterns en meeuwen is uitgesloten, omdat deze soorten weinig verstoringgevoelig zijn. Verstoring van fuut en aalscholver is uitgesloten omdat deze soorten voornamelijk in het diepere water foerageren, buiten de directe nabijheid van de oevers/strand. Van de meerkoet is minder dan 1% van de populatie in het gebied aanwezig, waardoor er kwantitatief geen effecten worden verwacht.

De verspreiding van de bergeend in de zomer hangt samen met de broedperiode. Het aantal in tabel 6.3 komt qua ordegrrootte overeen met het aantal broedparen per uurhok (1-3) uit de meest recente broedvogelinventarisatie van Nederland (www.vogelatlas.nl). De bergeend foerageert bij voorkeur in zacht sediment of slikken met een dun laagje water. Strand- en oeverrecreatie kan daarom direct inwerken op het foerageergedrag van deze soort. De verstoring treedt echter maar in 20% van het leefgebied op. Daarom worden significant negatieve effecten uitgesloten.

De verspreiding van de kraakeend in de zomer hangt samen met de broedperiode. Het aantal in tabel 6.3 komt qua ordegrrootte overeen met het aantal broedparen (4-10) op vogelatlas.nl. De kraakeend is een waterplanten- en algeneter en foerageert vaak bij of op harde oeversubstraten zoals strekdammen en vooroeververdedigingswerken. Strand- en oeverrecreatie kan daarom direct inwerken op het foerageergedrag van deze soort. De verstoring treedt echter maar in 20% van het leefgebied op. Daarom worden significant negatieve effecten uitgesloten.

De verspreiding van de wilde eend in de zomer hangt samen met de broedperiode. Het aantal wilde eenden in tabel 6.3 is hoger dan de aantallen volgens vogelatlas.nl (4-10 broedparen). Het voedsel is zowel plantaardig als dierlijk. Een voorkeur voor de oever (ondiep water/harde substraten) is niet vastgesteld. Directe inwerking op het foerageergedrag wordt daarom niet verwacht.

De kuifeend ruit in het gebied met 1-50 individuen. Buiten de rui kunnen de aantallen oplopen tot 1000 (tabel 6.3). Als broedvogel komt de soort slechts met 1-3 paren voor (vogelatlas.nl). Kuifeenden hebben vaak dagrustplaatsen in de nabijheid van oevers, terwijl ze 's nachts foerageren. Strand- en oeverrecreatie heeft tot gevolg dat kuifeenden verder van de oever zullen rusten. Significant negatieve effecten op foerageren of tijdens de rui als gevolg van strand- en oeverrecreatie zijn uitgesloten.

Als gevolg van strand- en oeverrecreatie verplaatsen de meeste watervogels zich naar andere gebiedsdelen. Doordat er langs de kust nog voldoende weinig verstoord gebied aanwezig is, wordt cumulatie van effecten uitgesloten.

Dagrecreatie

Het terrein voor dagrecreatie in deelgebied 3 maakt plaats voor kampeerplekken. Er wordt vanuit gegaan dat dagrecreatie niet water- en oevergebonden is, omdat strand- en oeverrecreatie apart worden onderscheiden en ook een vorm van dagrecreatie behelzen. Bij dagrecreatie wordt dan bijvoorbeeld gedacht aan voetbal of een tentje opzetten voor een dag. Een toename van dagrecreatie leidt daarom niet tot extra verstoring van het IJsselmeer. Effecten op watervogels zijn uitgesloten. Doordat er dagrecreatieterrein verdwijnt kan er wel een verschuiving optreden naar strand- en oeverrecreatie (zie hiervoor).

Sportvissen

Sportvissen vindt plaats binnen de zone waarin ook strand- en oeverrecreatie plaatsvindt. Sportvissen kan een groot deel van het jaar plaatsvinden. Volgens de recreatiekaart zijn er in de huidige situatie maar enkele gebruikers. Een toename kan ertoe leiden dat een groter deel van

de oeverzone verstoord wordt, met name op de tijdstippen dat ander recreatief gebruik (strand- en oeverrecreatie, surfen) niet plaatsvindt). Het gaat dan bijvoorbeeld om sportvissen in de ochtend- en avonduren en buiten het hoogseizoen. Verwacht wordt dat deze toename alleen optreedt in de zone waar ook de toename van oeverrecreatie is.

Verlichting en optische verstoring

De Potvis wordt ook 's nachts gebruikt (appartementen), waardoor er in de avond en nacht meer uitstraling zal zijn van licht. De aanwezigheid van appartementen maakt het mogelijk dat deze locatie ook in de winter wordt gebruikt. Hierdoor kunnen effecten op watervogels optreden. Door het nemen van mitigerende maatregelen, zoals afschermen van lichtbronnen van het water, verlichting laag aanbrengen, keuze van wattage en lichtsoort kunnen negatieve effecten worden voorkomen.

Uit het nader onderzoek is gebleken dat de oeverzone van het IJsselmeer bij de Potvis geen essentiële functie heeft voor de meervleermuis. Licht vanuit de nieuwbouw voor de Potvis of vanuit deelgebied 6 leidt daarom niet tot verstoring van de meervleermuis. Significante negatieve effecten op de meervleermuis zijn daarom uitgesloten.

Er is in de huidige situatie geen sprake van harde impulsgeluiden. De uitstraling van muziekgeluid wordt niet als versturend ingeschat, vanwege de afstand tot de oever en het geluid van golfslag.

7 Conclusie/vervolg

7.1 Aandachtspunten Natura 2000

7.1.1 Overzicht aandachtspunten

De voorgenomen ontwikkelingen zijn getoetst aan de natuurbeschermingskaders voor Natura 2000 (incl. beschermde natuurmonumenten). In onderstaande tabel zijn de strijdigheden met dit beschermingskader kort samengevat. Het gaat daarbij om het Natura 2000-gebied *IJsselmeer*. Negatieve effecten op Natura 2000-gebied *Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving* zijn uitgesloten.

Uit het nader onderzoek blijkt dat de meervleermuis voornamelijk foerageert aan het Johan Frisokanaal. Een enkeling foerageert op het IJsselmeer nog dicht genoeg aan de kust om waargenomen te kunnen worden. De Dijkvaart heeft geen essentiële functie voor de meervleermuis. Er is geen sprake van een essentiële vliegroute binnen het plangebied, noch is er sprake van essentieel foerageergebied in het plangebied. Ook de IJsselmeerkust ter hoogte van het plangebied vormt geen essentiële vliegroute of foerageergebied. Het bouwen van een hoger gebouw ter plaatse van de Potvis zal geen negatief effect uitoefenen op het leefgebied van de meervleermuis noch dat van andere vleermuissoorten.

Tabel 7.1: Eventuele strijdigheden met Natura 2000

Aandachtspunt	Strijdigheden	Toelichting
Werkzaamheden Potvis	Uitstraling van geluid en optische verstoring in de winterperiode. Van veel soorten meer dan 1% aanwezig	Bij de toetsing is uitgegaan van werkzaamheden in de winterperiode. Als de werkzaamheden concreet bekend zijn, is toetsing mogelijk. Verwacht wordt dat de werkzaamheden uitvoerbaar zijn in relatie tot de Wet Natuurbeschermings.
Lichtuitstraling	Aantasting leefgebied Meervleermuis	Jphan Frisokanaal vormt een belangrijke vliegroute. Bestaande groenstructuur schermt de vliegroute af van verlichting, zodat er geen effecten optreden; Uit nader onderzoek blijkt dat andere delen van het plangebied geen essentieel onderdeel zijn van het leefgebied van de Meervleermuis.
Relatie tussen verblijfsplekken en vaarbewegingen	Toename aan vaarrecreatie heeft mogelijk negatieve effecten op fuut, aalscholver, meerkoet en eendensoorten (vaarseizoen);	Bootcapaciteit wordt rond Natura-2000 gebieden apart getoetst aan de hand van het aantal ligplaatsen. Aantal ligplaatsen neemt in het plangebied niet toe.

	Relatie tussen toename verblijfsplekken en toename vaarrecreatie is zeer beperkt omdat kleinere boten niet of nauwelijks te huur zijn in Stavoren en grotere boten, vaak met bemanning, niet goed passen bij doelgroep camping.	
Strand- en oeverrecreatie, sportvissen	Intensivering huidige verstoring, locatiegebonden	Geen uitbreiding van het verstoorde gebied
(Kite)surfen	(Mogelijke toename als gevolg van meer verblijfsmogelijkheden)	Relatie met toename verblijfsmogelijkheden onwaarschijnlijk.

8 Bronnen

Bruijn, K. de et al., 2015. Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2015. NRIT Media, Centraal Bureau voor de Statistiek, NBTC Holland Marketing en CELTH, Centre of Expertise Leisure, Tourism & Hospitality.

Kuijper, D., J. Schut, D. van Dullemen, H. Toorman, N. Goossens, J. Ouwehand & H.J.G.A. Limpens, 2008. Experimental evidence of light disturbance along the commuting routes of pond bats (*Myotis dasycneme*). *Lutra* 51: 37-49.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Provincie Fryslân, 2014. Beheerplan de Friese Meren. Natura 2000-beheerplan voor de *Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving*.

Overig:

www.alterra.nl
www.fryslan.nl
www.rwsnatura2000.nl
www.skipsmaritiem.nl
www.telmee.nl
www.vogelatlas.nl

Bijlage I Wettelijk kader

Soortbescherming

Een van de doelen van de Wet natuurbescherming is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de wetsartikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor alle soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Vogels		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluit	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiswaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barsijs	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuul	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
Draaihal	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtgaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverwaluw	Zwarte mees
Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griel	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintelaars zijn derhalve niet vermeld.

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gestreepte dolfijn, gewone dolfijn, gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfijn
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
			griend

	kruipend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren		
Aardmuis*	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Boommarter	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Bosmuis*	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bunzing**	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Damhert	Amfibieën	Grote vos
Das	Alpenwatersalamander	Grote vuurvler
Dwergmuis*	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergspitsmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Edelhert	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Eekhoorn	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Egel*	Middelste groene kikker*	Kommavvlinder
Eikelmuis	Vinpootsalamander	Pimpernelblauwtje
Gewone bosspitsmuis*	Vuursalamander	Sleedoornpage
Gewone zeehond	Reptielen	Spiegeldikkopje
Grote bosmuis	Adder	Veenbesblauwtje
Grijze zeehond	Hazelworm	Veenbesparelmoervlinder
Haas*	Levendbarende hagedis	Veenhooibeestje
Hermelijn**	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Huisspitsmuis*	Vissen	Zilveren maan
Konijn*	Beekdonderpad	Libellen
Molmuis	Beekprik	Beekkrombout
Ondergrondse woelmuis*	Elrits	Bosbeekjuffer
Ree*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Rosse woelmuis*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Steenmarter	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Veldmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldspitsmuis	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Vos*	Bosparelmoervlinder	Kevers
	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten		
Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw pazelzaad
Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
Bokkenorchis	Karhuizeranjer	Spits havikskruid
Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
	Kluwenklokje	Tengere veldmuur

Breed wollegras	Knollathyrus	Trosgamander
Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dennenorchis	Korensla	Vliegenorchis
Dreps	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Echte gamander	Kruiptijm	Wilde averuit
Franjegtiaan	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde weit
Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wolfskers
Getande veldsla	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
Gladde zegge	Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X

	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk). De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige

ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

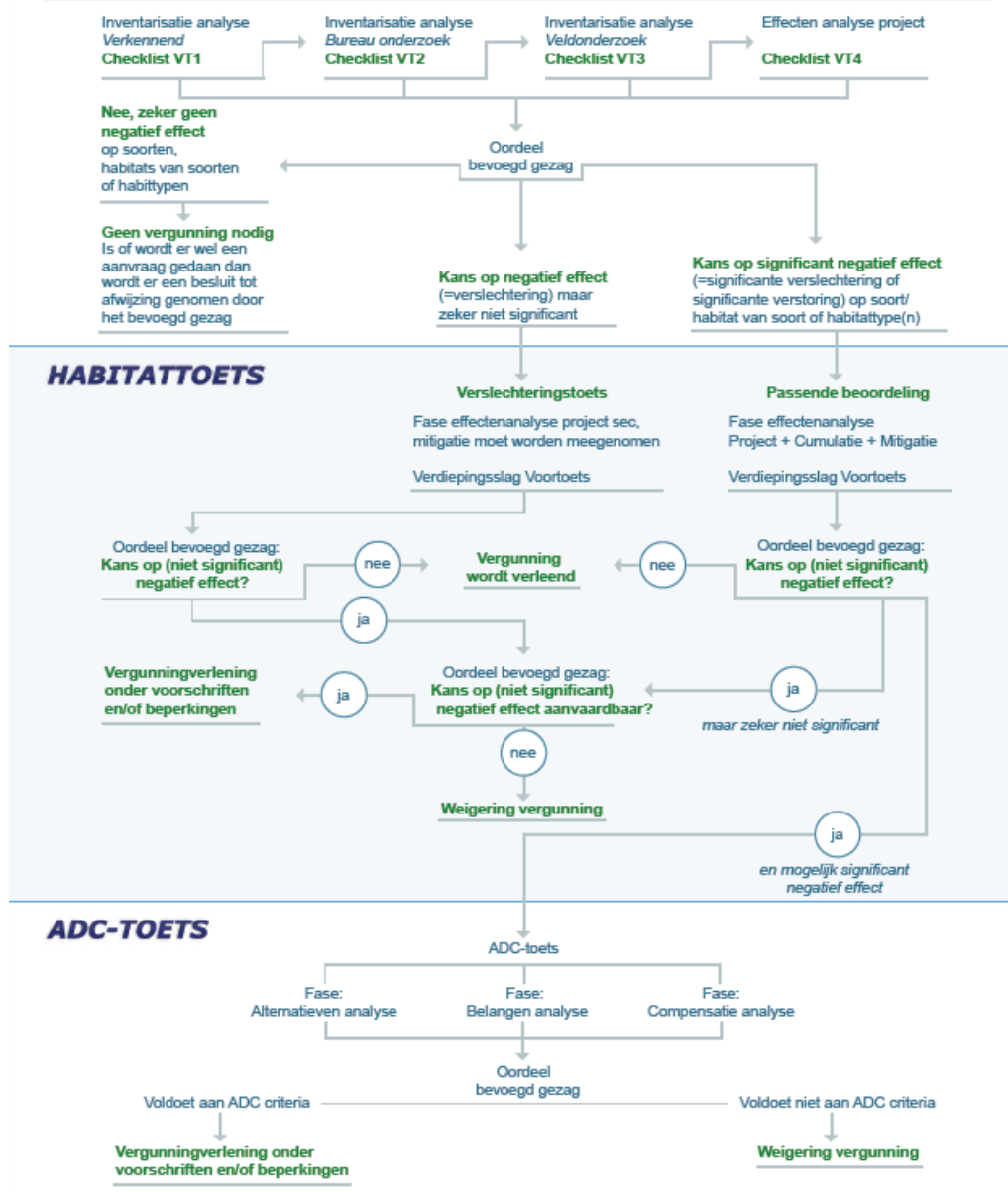
Overgangsrecht

In artikel 9.4 van de Wet natuurbescherming is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
 Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. 06-123456

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.